

Η ενίσχυση της επαγγελματικής ασφάλισης

Των ΓΑΒΡΙΗΛ ΑΜΙΤΣΗ και ΧΡΗΣΤΟΥ ΝΟΥΝΗ

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων (Savings and Investments Union) αποτελεί μια εμβληματική πρωτοβουλία που επιδιώκει να δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες στους πολίτες της Ε.Ε. να διοχετεύουν τις αποταμιεύσεις τους σε παραγωγικές επενδύσεις, ενισχύοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. Εγκαινιάσθηκε τον Μάρτιο του 2025 και υποστηρίζεται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τη Γενική Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών.

Η βελτίωση της πρόσβασης σε επαγγελματικές συντάξεις συνιστά κύρια προτεραιότητα της ευρωπαϊκής στρατηγικής. Και τούτο γιατί η ενίσχυση του πυλώνα της επαγγελματικής ασφάλισης παρουσιάζει αυξημένο ενδιαφέρον για τη χρηματοοικονομική ασφάλεια των πολιτών υπό το πρίσμα των προκλήσεων της δημογραφικής γήρανσης και της χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας, συμβάλλοντας παράλληλα τόσο στην ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών όσο και στην ενίσχυση των επενδύσεων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης και της καινοτομίας στην Ε.Ε.

Οι επαγγελματικές συντάξεις έχουν μέχρι σήμερα διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διασφάλιση επαρκούς αναπλήρωσης εισοδήματος σε αρκετά κράτη-μέλη, ιδίως σε εκείνα που έχουν υιοθετήσει μοντέλα υποχρεωτικής ή αυτόματης εγγραφής των εργαζομένων (με δικαίωμα οικειοθελούς αποχώρησης), σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (TEA) και έχουν θεσμοθετήσει ισχυρά φορολογικά κίνητρα για τη μεταχείριση των εισφορών και των παροχών. Ωστόσο, ο πυλώνας της επαγγελματικής ασφάλισης εξακολουθεί να μην είναι επαρκώς ανεπτυγμένος στα περισσότερα κράτη-μέλη.

Μόνο το 20% των πολιτών της Ε.Ε. συμμετείχε το 2024 σε κάποιο επαγγελματικό συνταξιοδοτικό καθεστώς, ενώ η συμμετοχή ήταν ιδιαίτερα χαμηλή μεταξύ των νεότερων εργαζομένων, των γυναικών, των εργαζομένων μερικώς απασχολημένων και των χαμηλόμισθων εργαζομένων καθώς και των αυτοαπασχολούμενων. Επιπλέον, η κορήγηση επαγγελματικών συντάξεων στην Ευρώπη είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένη σε όρους παρόχων, συστημάτων και παροχών, τόσο εντός των κρατών-μελών (όπου η πρόσβαση και η κάλυ-

Παρά τη ραγδαία αύξηση των TEA την περίοδο 2017-2025 κατά 65%, το ελληνικό οικοσύστημα επαγγελματικής ασφάλισης παραμένει πολύ μικρό.

Η αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων στη μεταρρύθμιση του ελληνικού μοντέλου.

ψη ποικίλλουν ανάλογα με το είδος της απασχόλησης), όσο και σε διασυννοριακό επίπεδο (όπου οι διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες και τα διαφορετικά φορολογικά καθεστώτα παρεμποδίζουν τη φορητότητα και τη συγκρισιμότητα).

Υπό το πρίσμα αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέταξε στο τέλος του 2025 μία δέσμη πρωτοβουλιών, καλώντας τα κράτη-μέλη «να αναλάβουν άμεση δράση ενισχύοντας τις επικουρικές (συμπληρωματικές) συντάξεις και να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για να διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων σε αυτές τις συντάξεις.

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα αυξήσουν το συνταξιοδοτικό εισόδημα και θα συμβάλουν στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων για τις μελλοντικές γενιές». Η συγκεκριμένη δέσμη περιλαμβάνει τόσο μέτρα θεσμικού χαρακτήρα, όσο και επιχειρησιακές δράσεις.

Παρά την ιδιαίτερη σημασία των πρωτοβουλιών της Επιτροπής για χώρες με έντονες τάσεις δημογραφικής κατάρρευσης και υψηλές δαπάνες του πρώτου

πυλώνα συνταξιοδοτικής προστασίας ως ποσοστό του ΑΕΠ, η ανάλυσή τους δεν έχει ακόμα ενταχθεί στον δημόσιο διάλογο για την ανάπτυξη του δεύτερου πυλώνα συνταξιοδοτικής προστασίας στην Ελλάδα. Παρά τη ραγδαία αύξηση των TEA την περίοδο 2017-2025 σε ποσοστό περίπου 65%, το ελληνικό οικοσύστημα επαγγελματικής ασφάλισης εξακολουθεί να παρουσιάζει πολύ χαμηλά ποσοστά σε δύο κρίσιμους δείκτες που το καθιστούν ουραγό ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ: α) τον δείκτη της κάλυψης των εργαζομένων από παρόχες επαγγελματικής ασφάλισης (κάτω από 5%) και β) τον δείκτη των συνολικών περιουσιακών στοιχείων (ενεργητικού) των υφιστάμενων TEA ως ποσοστό του ΑΕΠ (μόλις 1%).

Οι κύριοι παράγοντες της υπολειμματικής ανάπτυξης του θεσμού πρέπει να αναζητηθούν στην έλλειψη μιας εθνικής στρατηγικής ισόρροπης λειτουργίας των τριών πυλώνων συνταξιοδοτικής προστασίας (δημόσια υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, προαιρετική μη κερδοσκοπική επαγγελματική ασφάλιση, προαιρετική κερδοσκοπική ιδιωτική ασφάλιση), στην ποιότητα του εθνικού ρυθμιστικού πλαισίου ίδρυσης και λειτουργίας των TEA και στην επιφυλακτικότητα των κοινωνικών εταίρων απέναντι σε ενδεχόμενες παρεμβάσεις της Πολιτείας στην αυτονομία των TEA.

Η παρέμβαση όμως του Έλληνα υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και προέδρου του Eurogroup Κυριάκου Πιερρακάκη στην ανοιχτή συνεδρία-

ση του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN) σχετικά με την Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων (Βρυξέλλες, 18.2.2026) ανέδειξε την ανάγκη συνεκτιμησης των πρωτοβουλιών της Επιτροπής στην επικείμενη μεταρρύθμιση του θεσμού της επαγγελματικής ασφάλισης στη χώρα μας. Αλλωστε, και η αρμόδια υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Νίκη Κεραμέως έχει πολύ εύστοχα επισημάνει επανειλημμένως την υποχρέωση συμβατότητας των μεταρρυθμίσεων του εθνικού πλαισίου των επαγγελματικών συντάξεων με το κανονιστικό και επιχειρησιακό κεκτημένο της Ε.Ε.

Στο πλαίσιο αυτό αναμένεται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον η αξιοποίηση των πυλώνων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων –και ιδίως των προτάσεων για την εισαγωγή συστημάτων αυτόματης εγγραφής των εργαζομένων σε TEA και την ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης των συντάξεων από τα μέλη TEA– στην εξαγγελθείσα τροποποίηση του Ν. 5078/2023 που διέπει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της επαγγελματικής ασφάλισης.

Και τούτο γιατί το συγκεκριμένο νομοθέτημα περιλαμβάνει διατάξεις που έχουν μέχρι σήμερα λειτουργήσει ως εν δυνάμει εστίες απορρύθμισης του θεσμού της επαγγελματικής ασφάλισης, όπως ιδίως η ολοκληρωτική παρέμβαση της πολιτείας στους όρους συνταξιοδότησης των μελών των TEA, η επιβολή δυσανάλογων διοικητικών βαρών για τη σύσταση και λειτουργία των TEA, ο καθορισμός ανώτατου ορίου στις εισφορές προς τον δεύτερο πυλώνα επαγγελματικής ασφάλισης, η επιβολή αυτοτελούς φορολόγησης των (από το 2002 μέχρι και την έναρξη ισχύος του νόμου) αφορολόγητων παροχών των TEA και ιδίως η ατελής εξομείωση των μη κερδοσκοπικών TEA με τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις του κλάδου ζωής που παρέχουν προγράμματα ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων.

Ο κ. Γαβριήλ Αμίτσης είναι καθηγητής Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης / διευθυντής του Ερευνητικού Εργαστηρίου Κοινωνικής Διοίκησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Ατικής και ο δρ Χρήστος Νούννης είναι πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης και πρόεδρος Δ.Σ. του Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης του υπουργείου Οικονομικών.